

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร " แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันในทางบวก
2. นักเรียนต่างเพศกันมีความสัมพันธ์ของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน มีความ

สัมพันธ์ของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 401 คน เป็นนักเรียนชาย 196 คน นักเรียนหญิง 205 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์จำนวน 5 ฉบับ ๆ ละ 20 ข้อ รวม 100 ข้อ แบบทดสอบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบทั้งหมดเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสร้างเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก แบบทดสอบทั้งหมดนี้ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่านและได้ผ่านการทดลองใช้มาแล้ว ปรากฏว่าแบบทดสอบทุกฉบับมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

<u>แบบทดสอบ</u>	<u>ค่าระดับความยาก</u>	<u>ค่าอำนาจจำแนก</u>	<u>ค่าความเที่ยง</u>
ชอนภาพ	.21 - .76	.26 - .71	.8027
แยกภาพ	.31 - .78	.21 - .71	.8093
ประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส	.23 - .74	.31 - .66	.7221
นับรูปลูกบาศก์	.22 - .72	.37 - .68	.8851
หมุนภาพ	.25 - .71	.23 - .73	.8875
โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์	.26 - .75	.28 - .71	.8418

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบทดสอบทั้งหมดไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยทดสอบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ในตอนที่ 1 ทดสอบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ในตอนที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ไ้จากการทดสอบมาคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D$) หากความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงโดยการทดสอบค่า Z ($Z - test$) เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันโดยใช้วิธีของมารัสคูโล (Marascuilo) เปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงโดยการทดสอบค่า Z ($Z - test$) เปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ก็จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 53.13
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ นักเรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบแยกภาพแตกต่างจากความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสและแบบหมุนภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

5. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบซ้อนภาพและแบบแยกภาพแตกต่างจากความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แบบนับรูปลูกบาศก์และแบบหมุนภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบแยกภาพแตกต่างจากความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบหมุนภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 16.80

8. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

9. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .4401

11. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบซ้อนภาพกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง

ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

12. ในกลุ่มของนักเรียนชาย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบนับรูปลูกบาศก์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสและแบบหมุนภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

13. ในกลุ่มของนักเรียนหญิง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบนับรูปลูกบาศก์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

14. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

15. ในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบต่าง ๆ กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

16. ในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบนับรูปลูกบาศก์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบแยกภาพและแบบประกอบภาพเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

17. ในกลุ่มของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์แบบต่าง ๆ กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

18. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลางและต่ำไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างประชากรจำนวน 401 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เท่ากับ 53.13 ซึ่งสูงกว่า 50% ของคะแนนเต็ม (คะแนนเต็มเท่ากับ 100 คะแนน) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่ามีความค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 10 - 11 ปี ซึ่งมีขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operation) ตามทฤษฎีของเปียเจต์ ซึ่งนักเรียนในวัยนี้มีความสามารถที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ มีความเข้าใจและสามารถคิดแบบตรรกศาสตร์อย่างง่าย ๆ แต่ไม่สามารถคิดอย่างลึกซึ้งได้ (สวานา พรพจน์กุล 2525: 11) แต่ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นความสามารถในการสร้างโมโนภาพอันทำให้เกิดจินตนาการเกี่ยวกับส่วนประกอบต่าง ๆ เมื่อแยกสิ่งของออกจากกันและมองเห็นเค้าโครงเมื่อนำสิ่งของเหล่านั้นมาประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งความสามารถด้านนี้ต้องอาศัยความคิดที่ละเอียดลึกซึ้ง (ทองหล่อ วิชาวิน 2523: 73) จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อนักเรียนมีอายุมากขึ้น มีความคิดที่ละเอียดรอบคอบมากขึ้น ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ก็จะสูงตามไปด้วย ดังการศึกษาของบุญชม ศรีสะอาด (2513: 76) ที่ทำการเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ห้ามีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามและชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนชายมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเฮร์ซเบิร์กและเลพกิน (Herzberg and Lepkin 1954: 687 - 689) บุญชม ศรีสะอาด (2513: 77) อนุสรณ์ สฤตคู (2520: 38) และพิตร ทองชั้น (2511: 47) ทั้งนี้เพราะความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เป็นความสามารถที่ต้องอาศัยการจินตนาการและความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมค่อนข้างสูง ตลอดจนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ลักษณะของภาพได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสามารถดังกล่าวนี้เพศชายจะมี

ความสามารถสูงกว่าเพศหญิง (บุญชม ศรีสะอาด 2513: 81) จึงส่งผลให้นักเรียนชายมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนหญิง นอกจากนี้จากการรวบรวมผลงานวิจัยที่เปรียบเทียบความสามารถระหว่างเพศชายและเพศหญิงของอนาสตาซี (Anastasi 1958: 497) พบว่า เพศชายจะมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ความถนัดเชิงจักรกล และความสามารถทางเหตุผล เลขคณิตสูงกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงจะมีความสามารถทางภาษา การรับรู้ ความจำ ทักษะการคิดคำนวณสูงกว่าเพศชาย

3. การเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ นอกจากนี้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรรณิการ์ ชีร์ เวช เจริญชัย (2526: 50) ที่ได้ทำการเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงและต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความคิดอย่างลึกซึ้ง มีความสามารถในการวิเคราะห์ลักษณะของภาพแบบต่าง ๆ ได้ดี จึงทำให้ให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงตามไปด้วย (พรทิพย์ ภัทรชาคร 2520: 28)

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

1. เมื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยเฉลี่ยเกิน 50% ของคะแนนเต็ม โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.8 (คะแนนเต็มเท่ากับ 30 คะแนน) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่ามีความค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ปีการศึกษา 2523 จำนวน 11,442 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

ของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 10.22 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน สาเหตุที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำนั้นเพราะความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นั้นต้องอาศัยความสามารถในการอ่าน คือเมื่ออ่านโจทย์แล้วสามารถตีความสิ่งที่โจทย์กำหนดหรือสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ จากนั้นต้องอาศัยความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์เพื่อหาวิธีการทางคณิตศาสตร์ที่จะนำมาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหานั้นและขั้นสุดท้ายต้องอาศัยความสามารถในการคิดคำนวณเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสามารถด้านนี้ต้องอาศัยความสามารถด้านอื่นมาประกอบจึงจะหาคำตอบได้ถูกต้อง ดังนั้นถ้าจะปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาให้สูงขึ้น ครูผู้สอนควรจะให้ความสำคัญของความสามารถทั้ง 3 ประการตามที่กล่าวมา และการสอนนั้นควรเน้นให้นักเรียนมีความเข้าใจอย่างแท้จริง จากการพิจารณาการทำแบบทดสอบของนักเรียนพบว่านักเรียนจะทำแบบทดสอบในส่วนที่เป็นโจทย์ปัญหาระคนนิคมมากที่สุด เพราะการแก้โจทย์ปัญหาในส่วนนี้ต้องแปลความหมายของคำศัพท์ที่ใช้บอกวิธีทำหลายคำ ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนจะเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยการจำเมื่อสถานการณ์ของโจทย์ปัญหาเปลี่ยนไปจากที่เคยเรียนจึงไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหานั้นได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่ำนั้นเพราะนักเรียนเรียนด้วยการจำมากกว่าความเข้าใจอย่างแท้จริง

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรุณี จักรสิรินนท์ (2526: 64) และแอสเวิร์ท (Ashwort 1964: 3224 - A) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยมาก แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของจรรยา ภูอุดม (2524: 53) อนุสรณ์ สฤลล (2520: 37) มิลตัน (Milton 1957: 211) วิทกินและคณะ (Witkin and others 1962: 218) ที่พบว่า นักเรียนชายมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนหญิง การที่ผลการศึกษาได้ผลไม่ตรงกันนี้เนื่องมาจากการใช้ตัวอย่างประชากรที่ต่างกัน ในเรื่องของวัย ระดับชั้นที่เรียน แต่มีแนวโน้มที่เห็นว่าในระดับประถมศึกษาให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะมีความสามารถทางคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเห็นได้จากผลการ

ศึกษาของเพนนีมา (Pennema อ้างถึงในรักทรพย์ แสนสำแดง 2523: 35) ที่ได้ศึกษาคิดตามผลการเรียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า ความสามารถทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในช่วงเด็กจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่สี่

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจรรยา ภูอุดม (2524: 52) จันทร์เพ็ญ ชนาศุภกรกุล (2526: 61) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของเว็บบ (Webb 1975: 2689 - A) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีให้นักเรียนคิดคั่ง ๆ (Thinking aloud) แล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงจึงมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ปานกลางและต่ำ ทั้งนี้เพราะความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (โสภณ บำรุงสงฆ์และสมหวัง ไครคันทวงศ์ 2520: 222 - 223)

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

1. ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์เท่ากับ .4401 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ สหสัมพันธ์จะเห็นว่าค่าอยู่ในระดับปานกลาง (สุภาพ วาตเขียน 2523: 67) แสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านมิติสัมพันธ์มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้โจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของแรนนูcci (Rannucci 1964: 19 - 23) ที่ว่า การเรียนคณิตศาสตร์ทุกวิชาแม้แต่แคลคูลัสเวลาคำนวณต้องใช้คุณสมบัติ ทางด้านมิติสัมพันธ์ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นั้นทุกคนมักจะลงมือด้วยการขีดเขียน รูปหรือวาดภาพในอากาศ ถ้าสามารถมองเห็นรูปอันสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนได้ก็ การแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ก็จะง่ายขึ้น และจากการศึกษาของบราวน์และจอห์นสัน (Brown and Johnson 1965: 3 - 4) ที่พบว่า สมรรถภาพสมองที่ใช้พยากรณ์ผลการเรียน คณิตศาสตร์ได้ดี คือสมรรถภาพสมองด้านมิติสัมพันธ์ และเมื่อมีการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาของ สามารถ วีระสัมฤทธิ์ (2512: 65) จรินทร์ ประสงค์สม (2517: 37) เบนเนต (Bennett 1956: 87) ฮิล (Hill 1957: 617) ได้ผลตรงกันคือ ความสามารถ ด้านมิติสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ในทางบวกอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ นอกจากนี้แล้วผลการศึกษาในครั้งนี้ยังได้ผลตรงกับการศึกษาของเอลเลน (Alaine 1978: 4640.-A) ที่ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีความสามารถ ด้านมิติสัมพันธ์สูงมักจะประสบผลสำเร็จในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่ง เป็นไป ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากความ สามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าความสามารถด้านมิติสัมพันธ์จะแตกต่างกัน เมื่อนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จึงได้ค่าที่ใกล้เคียงกัน

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลางและต่ำไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากความสามารถด้านมิติสัมพันธ์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ปานกลางและต่ำ จะมีความสอดคล้องกันลงมาเมื่อนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้วจึงได้ค่าที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ว่า ถ้านำคะแนนที่คงที่ลบออกจากคะแนนสองชุดเดิม เมื่อนำคะแนนชุดใหม่มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าคงเดิม (นิคม ตั้งคะพิภพ 2520: 162)

✓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอน

1. จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นครูผู้สอนควรจะต้องให้ความสนใจในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งต้องใช้เทคนิคการสอนเพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจในหลักเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์อย่างแท้จริง มีข้อเสนอเพียงให้นักเรียนสามารถจดจำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้เท่านั้น โดยพยายามสอนความสามารถทางคณิตศาสตร์ ทั้ง 3 ด้าน คือ ความสามารถในการคิดคำนวณ ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เพราะความสามารถทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์กันสูง

2. จากการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง ดังนั้นครูผู้สอนควรจะต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับความสามารถด้านมิติสัมพันธ์เพราะความสามารถด้านนี้สามารถเพิ่มขึ้นได้ถ้าได้รับการเรียนการสอน (Alaine 1978: 4640) โดยครูผู้สอนอาจสอดแทรกการสอนเรื่องนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอนเรื่องรูปทรงต่าง ๆ หรืออาจให้นักเรียนประดิษฐ์รูปภาพโดยอาศัยรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบ ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ลักษณะของภาพได้อันเป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์

เมื่อนักเรียนได้รับการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ก็จะทำให้นักเรียนนำความสามารถในการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาพแบบต่าง ๆ ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ อันจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนค่อนข้างต่ำ แสดงว่าการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการสอนคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรปัจจุบัน (โสภณ บำรุงสงฆ์และสมหวัง ไตรคันวงศ์ 2520: 222 - 223) ดังนั้นผู้บริหารในโรงเรียนควรให้ความสนใจการปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ โดยอาจช่วยจัดหาสื่อการเรียนเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนหรือจัดให้มีการประชุมเพื่อเสนอแนะวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนแก่ครูภายในโรงเรียน เพื่อครูผู้สอนสามารถนำเทคนิคต่าง ๆ ไปปรับปรุงการเรียนการสอนได้

2. การติดตามผลการเรียนการสอนและนิเทศการสอนควรมีอย่างใกล้ชิด อันจะทำให้ครูผู้สอนมีการตื่นตัวในการสอนอยู่เสมอและจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1. ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น ศึกษานิเทศก์ควรจะได้มีการจัดสร้างแบบทดสอบมิติสัมพันธ์ในอันที่จะได้ให้โรงเรียนต่าง ๆ สามารถยืมไปใช้ เพราะการที่นักเรียนได้ฝึกทำแบบทดสอบมิติสัมพันธ์จะทำให้นักเรียนมีทักษะในด้านนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพราะความสามารถด้านนี้มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง (Brown อ้างถึงในล้วน สายยศ 2511: 23)

2. ศึกษานิเทศก์ควรมีการออกนิเทศการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อจะเป็นแรงกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในลักษณะนี้โดยใช้แบบทดสอบมิตีสัมพันธ์แบบอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสามารถด้านมิตีสัมพันธ์กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสามารถด้านมิตีสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย